

Z Dodatkami kosztuje w prenumeracie: Bez pocztą: kwartalnie 4 zł.; miesięcznie 1 zł. 40 cent. Z pocztą: kwartalnie 5 zł.; miesięcznie 1 zł. 75 c. w. a.

GAZETA LWOWSKA.

Insercya w półkolumnie drukiem garmont, 7 centów od wiersza — Reklamacje są wolne od opłaty pocztowej.

Część urzędowa.

Przedmiejskie gminy Buska, *Długa strona i Lipiboki* w obwodzie złoczowskim obowiązały się po wieczne czasy dla założenia wspólnej szkoły parafialnej na Długiej stronie, wystawić budynek szkolny z pomieszkaniem nauczyciela i utrzymywać zawsze w dobrym stanie, sprawić porządki szkolne, czuwać nad ochędostwem szkoły, na opał izby szkolnej i pomieszkania nauczyciela dostarczać potrzebnej ilości drzewa, na drobne wydatki szkolne składać rocznie 4 złr. w. a., a nakoniec każdoczesnemu nauczycielowi płacić rocznie 50 złr. w. a.

Na polepszenie tej dotacji zapewniła gmina miasta Buska roczną kwotę 100 złr. w. a. z kasy miejskiej, a gr. k. pleban miejscowy, *X. Emil Pietrusiewicz* przez czas swego teraźniejszego plebanstwa na opał szkoły rocznie 3 niż. austr. sągów drzewa, a na sprawianie środków naukowych rocznie 2 złr. w. a.

Okazaną temi ofiarami pozyteczną dla ogółu troskliwość o poparcie oświaty w kraju podaje się z wyrazem uznania do wiadomości powszechnej.

Z c. k. galicyjskiego Namiestnictwa.

Lwów, 2. grudnia 1866.

Część nieurzędowa.

Lwów, 11. stycznia.

Jener. Koresp. pisze: „Dzienniki tutejsze zaczerpuły z wiedeńskiej korespondencji *Narodu* wiadomości o mniemanych układach, jakie miały odbywać się między c. k. austriackim i ces. rosyjskim rządem z powodu zniesionego tu wizowania paszportów. Możemy z tem większą pewnością zaprzeczyc tej wiadomości, iż samo przypuszczenie faktu, na którym ona się opiera, jest całkiem fałszywe, gdyż zawarty między Austrią i Rosją w roku 1815, a w roku 1822 uzupełniony dodatkowym artykułem kartel względem wzajemnego wydawania dezertów istnieje jeszcze w całej mocy.

Podług doniesienia w *Gazzetta ufficiale di Venezia* przygotowało wysokie c. k. ministerstwo stanu dla uproszczenia politycznego organizmu w Lombardo-weneckiem Królestwie ku większemu rozwinięciu autonomii rozmaite reformy i kazało c. k. Namiestnictwu odnośnie propozycje przedłożyć kongregacji centralnej. Do obradowania nad niemi wybrała centralna kongregacja osobą komisyę. Odnoszące się do wspomnianych reform reskrypt c. k. Namiestnictwa mają na celu: zniesienie komisaryatów dystryktowych i przydzielenie ich spraw delegacyom prowincjonalnym, udzielenie utworzenie wicedelegacyi w znaczniejszych miejscach. Przeciw postanowieniom tych ostatnich dozwolony jest rekurs do Namiestnictwa. Administracyę prowadzić będą bezpośrednio delegaci, jak również naczelną kontrolę w całej prowincyi. Gminy i partye mają znosić się bezpośrednio z kongregacyą prowincjonalną we wszystkich przydzielonych jej gałęziach służby. Wenecya ma podlegać bezpośrednio Namiestnictwu, a względnie kongregacyi centralnej. Delegacya prowincjonalna w Wenecyi będzie rozwiązana, jak również kongregacya prowincjonalna; pojedyncze dystrykta tej prowincyi będą przydzielone do najbliższych prowincyi. W końcu zapowiedziany został wniosek względem osobnego statutu dla gminy weneckiej, rozszerzenie pełnomocnictw reprezentacyi i w razie potrzeby rozszerzenie terytorium gminnego.

Tylko ośm dni już dzieli nas od *otwarcia sejmu pruskiego*, który zwróci znowu uwagę powszechną na wewnętrzne kwestye pruskie. Tymczasem zajmują się dzienniki prawdopodobną postawą rządu i projektami, które mają być przedłożone izbom. Co do mowy tronowej, którą, jak wiadomo, odczyta tą razą hr. Bismark, zapewniają w kołach świadomych rzeczy, że będzie ona łagodna i pojednawcza.

Wiadomość o bliskim *ustąpieniu* prezydenta rządu w Szlezewiku pana *Zedlitz* nabiera coraz więcej podobieństwa do prawdy. Słychać, że stan zdrowia jego wymaga tego ustąpienia, i że miejsce jego ma zająć znakomita osobistość z Księstw (może bar. Scheel-Plessen?).

O dalszem przebiegu *powstania w Hiszpanii* przynosi Monitor paryzki następujące wiadomości z *Madridu* z 8. b. m.: *Prim* którego ściga ciągle *Zabala*, doszedł do gór toledańskich. Margrabia del Duero ustawił wojsko swoje nad rzeką *Mauzanares*, by zamknąć powstańcom przejście do Andaluzji. Powstańcy z *Avili* przeszli do Portugalii. Wiadomości z prowincyi są ciągle pomyślne.

II.

Lwów, 10. stycznia. Jeżeli każde prawo uwzględnić musi stan rzeczy de facto w kraju, w którym obowiązywać ma, to uwzględnienia tego w wyższym jeszcze stopniu od ustawy gminy

urządzającej wymagać trzeba. Urządzenie gminy wypłynąć bowiem powinno ze stosunków społecznych, jakie się od wieków wyrobiły; stosunki te z biegiem czasu zmienić a nawet i przekształcić się mogą, zawsze jednak stan ich obecny punktem wyjścia być musi, jeżeli prawo przejść ma w krew i soki życia ludowego, jeżeli nie ma być czezą teorią, która jak roślina na niewłaściwym gruncie zasadzona, korzeni zapuścić nie może.

Włości nasze galicyjskie zamieszkuje od wieków dwie odrębne warstwy ludności, właściciele większych obszarów ziemi, dawniejsi dziedzice dominialni i posiadacze mniejszych parceli, dawniejsi poddani gruntowi. Pomimo zniesienia pańszczyzny warstwy te zlać się ze sobą nie mogły, bo właściciele większych obszarów przewyższają dawniejszych swych poddanych inteligencyą i oświatą, chociaż intelektualne wykształcenie tak jednych jak i drugich częstokroć wiele jeszcze zostawia do życzenia. Pomimo jurysdykcji patrimonialnej, jaką dawniejsi dziedzice dominialni przed zniesieniem pańszczyzny wykonywali, bądź bezpośrednio, bądź przez mandataryuszów i justiciaryuszów później zaprowadzonych, włościaciele jednak jako poddani gruntowi stanowili ciało zbiorowe, gromadę, która miała swych przełożonych, wójtów, przysiężnych i t. p. Stan ten rzeczy de facto uwzględnił słusznie projekt ustawy, sejmowi złożony; widzi on gminę miejscową, w gromadzie odwiecznej, której przynależy wszelką autonomię pod względem zarządu spraw jej zbiorowych, lokalnych. Szło ten raz o oznaczenie stosunku dawniejszego dziedzic dominialnego do gromady, wgminę miejscową przekształconej. Gdyby właściciele większych obszarów przyłączono bezwarunkowo do gminy miejscowej, mogliby się oni uskarżać, iż ich oddano pod władzę włościów mniej wykształconych, wydział bowiem gminny, przez włościów wybrany i z włościów złożony, wykonywa policyę w całym obrębie gminy, której dawniejszy dziedzic dominialny z natury rzeczy ulegaćby musiał. Prawo więc zostawia właścicielom większych obszarów wolność wyboru, albo przystąpienia do gminy miejscowej albo też stanowienia poza jej obrębem osobnego ciała polityczno-administracyjnego. W pierwszym przypadku dziedzic dawniejszy jest członkiem de jure wydziału gminnego, w drugim zaś razie sprawuje sam w obszarze swoim policyę miejscową, i jest tylko najbliższym gminy sąsiadem.

Jeżeli doniesienia dzienników o pracach komisji sejmowych są prawdziwe, to większość głosu w komisji wysłuchanej do zbadania projektu ustawy gminnej, zgodziła się z zasadą projektu pod względem stosunku właścicieli większych obszarów ziemi do gminy miejscowej. Większość także tego jest zdania, iżby właścicielom tym zostawiony był wolny wybór, przyłączenia się do gminy lub stanowienia poza jej obrębem osobnego ciała, według przepisów projektu do prawa o obszarach dworskich, z ustawą o urządzeniu gmin w ścisłym związku zostającego.

Przeciwko zdaniu temu występują częste i zarliwe głosy w niektórych dziennikach krajowych. W wolności wyboru dawniejszym dziedzicom dominialnym zostawionej, upatrywać chcą uwiecznienie rozdziału najważniejszych warstw społecznych w kraju, uwiecznienie antagonizmu między niemi panującego. To nowe *divide et impera*, woła korespondent z *Stryjskiego* w numerze 7. *Gazety narodowej*. Zdaniem naszym ci, co tak głośno przeciwko projektowi rządowemu występują, zapatrują się na kwestyę li tylko ze strony teoretycznej, praktycznie się w niej nie rozpatrzyli, a mało który z nich zapewne jest właścicielem większego obszaru ziemi, w kwestyi bezpośredni interes mającym. Mówią o uwiecznieniu rozdziału między szlachtą, jak większych właścicieli dla skrócenia nazwiami, a włościanami, jak gdyby rozdział ten ustać mógł przez przypuszczone wcielenie obszaru dworskiego do gminy miejscowej. Trudno wymagać, ażeby więksi właściciele stanowiący klasę społeczną, wyższą oświatą i wychowaniem, pomimo zniesienia wszelkich przywilejów i pomimo iż przywilejów tych najszerzej się od dawna wyrzekli, z włościanami pod względem towarzyskim zamalgamować się mogli, między nimi a włościanami jest dziś rozdział, jaki z natury rzeczy widzimy między różnymi warstwami każdego społeczeństwa ludzkiego, rozdział pochodzący z różnicy wykształcenia, majątku i pozycyi socyalnej, a różnicy tej żadne prawo nie zniesie, bo jej zatrzeć nie zdoła. Ale rozdział ten to nie antagonizm, pomimo niego może być i owszem między szlachtą a włościanami największa sympatya, oparta na wzajemności wielu wspólnych interesów, a sympatya ta częstokroć prędzej się wyrobi tam, gdzie większy właściciel będzie sąsiadem gminy, niż gdyby z przymusu władzy jej był podległym. Tu wszystko zależy od miejscowych stosunków i okoliczności, i właściciel większego obszaru w każdym przypadku sam najlepiej osądzi, czyli mu lepiej będzie z przystąpieniem do gminy miejscowej, lub zostaniem prostym jej sąsiadem. Można sobie życzyć, ażeby jak najwięcej właścicieli większych obszarów do gmin miejscowych przystąpiło, spodziewać się tego

nawet można, ale przymus pod tym względem byłby, zdaniem naszym, wcale nie właściwym i celowiby wcale nie odpowiedział.

Mówią o trudności utrzymania się gminy miejscowej ze względu na niski stan oświaty włościan i na ubóstwo większej części gromad wespólaj majątek. Co do pierwszego, oświatę włościan nie podniesie przymusowe łączenie większych właścicieli z gminą miejscową, o to na innej drodze starać się potrzeba. Co zaś drugiego dotyczy, to przecież prawo pozwala kilku gromadom złączyć się w jedną gminę zbiorową za wzajemnym porozumieniem się i wspólną zgodą.

Ci, co tak pragną zbliżenia się większych właścicieli do włościan dlatego, żeby jako wyższe wykształcenie mający na włościan wpływać mogli, zapomnieli snad o projekcie do prawa względem zaprowadzenia reprezentacji powiatowej, bo do reprezentacji tej wszystkie przecież warstwy społeczne a zatem i więksi właściciele i włościanie należeć będą. Na zgromadzeniach rad powiatowych traktowane będą sprawy powiatu, z sprawami gmin miejscowych w ścisłym związku będące. Tam więc będzie pole otwarte do wzajemnego wspierania się radą i czynem, tam ludzie wyższej oświaty wpływać będą mogli na włościanina, który dotąd pod względem umysłowego wykształcenia w tyle jeszcze pozostał. Tam, spodziewać się tego można, zniknie antagonizm, jeżeli go tu i owdzie spory o własność lub niedorzeczne zachcianki wywołały, bo ustawa gminna wdrażając włościan do obrony praw gminy, silnie się przychylni do sprostowania pojęć ich o własności, a zatem do szanowania praw, co, krom wielu innych, największą jej będzie zasługa.

Monarchia Austriacka.

Kraków, 9go stycznia. (*Łaska cesarska. — Uwolnieni z niewoli rosyjskiej.*) *Krak. Ztg.* donosi: Jego c. k. Apost. Mość raczył najwyższem postanowieniem z 6go stycznia r. b. napisane przez samodzielnego adjunkta c. k. urzędu powiatowego w Mogile dzieło: „Prawo sukcesyjne“ najlaskawiej przyjąć i kazać wyrazić autorowi najwyższe podziękowanie swoje.

Dnia 25go z. m. powrócili następujący c. k. austriacy poddani z niewoli rosyjskiej, i zostali przez pograniczny urząd powiatowy w Jaworzniu odstawieni do władz przynależnych: 1) *Reich Szymon*, 24 l., muzykant z Sambora; 2) *Hart Samuel*, 22 l., bez zatrudnienia z Sambora; 3) *Kruczek Józef*, 20 l., czeladnik szewski z Rzeszowa; 4) *Cetnarski Jan*, 22 l., czeladnik tkacki z Kobylanki, powiat Gorlicki.

Wiedeń, 9. stycznia. (*Nowiny dworu. — Wiadomości bieżące.*) Najjaśn. Pan przyjmował wczoraj przed powszechnymi audyencyami p. ministra stanu hr. Beleredi, król. węgier. kancelerza nadwornego Majlatha i hr. Esterhazy. Od godz. 10tej Najjaśn. Pan udzielał audyencye 80 osobom.

Jej ces. Mość Arcyksiężniczka Elżbieta, Klimentyna, Klotylda, Marya, Amalia zachorowała w Lincu dnia 6go b. m. w nocy na anginę i dnia 7go koło godz. 5tej umarła. Tego samego dnia dostojni rodzice Ich cesarz. Moście Arcyksiążę Józef i Arcyksiężna Klotylda udali się z Lincu do Botzen. Złotki Arcyksiężniczki złożono w grobie familijnym w zamku królewskim w Budzie. Umarła była urodzona dnia 18. marca 1865.

Jego Excel. pan minister sprawiedliwości Komers powrócił tu z Krakowa.

(*Traktat handlowy z Anglią.*) Dzisiejsza *Gazeta wiedeńska* ogłasza w dwóch językach w niemieckim i angielskim dosłowną treść traktatu handlowego, zawartego w Wiedniu między Austrią i Anglią na dniu 16. grudnia 1865, a wymienionego w obustronnych ratyfikacjach również w Wiedniu na dniu 4. stycznia 1866.

(*Dr. Emeryk Farkas*), biskup stuhlweissenburgski, umarł 7go b. m. w 78. roku życia.

(*Deputacja sejmu węgierskiego u Najjaśn. Pani.*) *Wiener Abendpost* z 8. b. m. donosi: Jej Mość Cesarzowa-Królowa raczyła przyjmować dziś w południe deputację, którą wysłał sejm węgierski do Wiednia, by Najjaśn. Pani złożyła w dniu Jej urodzin życzenia kraju, a zarazem ponowiła u Jej Mości Cesarzowej osobiste prośbę, przedłożoną już w Budzie Jego c. k. Apostolskiej Mości przez obydwie izby prośbę, by raczyła uszczęśliwić Królestwo Węgierskie najwyższemi odwiedzinami swemi.

Członkami deputacji byli ze strony izby magnatów: kardynał prymas Scitowski (przewodnik deputacji), baron Paweł Sennyey, kr. tawernik; Antoni Nako, grecko-orientalny biskup w Temeszwarze, baron Bela Wenckheim, nadzupan komitatu bekeskiego; Władysław Jankovich, nadzupan komitatu somogijskiego; Antoni hrabia Szapary, Paweł hr. Esterhazy, Juliusz hr. Szechenyi i Alexander hr. Telek; a ze strony izby deputowanych Juliusz hr. Andrassy, wiceprezydent izby, i deputowani Bela hr. Szechenyi, Paweł Daniel, Jan Damaskin, Jerzy Bencsik, Jan Faur i Jan Victorisz.

Około godziny 12tej wyjechała deputacja z gmachu król. węgierskiej kancelaryi nadwornej do burgu, gdzie za przewodnictwem c. k. furyerów nadwornych udała się przez pokoje obsadzone c. k. gwardyą przyboczną do apartamentów Jej Mości Cesarzowej.

W drugiej antykamerze przyjmował deputację pierwszy ochmistrz dworu Jej Mości Cesarzowej generał-major hr. Königsegg, a potem zameldował ją u Jej Mości Cesarzowej i wprowadził do sali audyencyonalnej.

Najj. Pani stojąc pod baldachinem tronowym i otoczona swoją pierwszą ochmistrzynią dworu hrabiną Königsegg i ośmioma da-

mami pałacowemi, przyjmowała deputację, która zbliżywszy się z uszanowaniem do tronu, ustawiła się półkołem w niejakiem od-daleniu.

Przewodniczący deputacji kardynał książę prymas miał następującą przemowę w języku węgierskim:

„Wasza ces. król. Mości, Najjaśniejsza Pani!

Zapał, który obudziła ponowna najwyższa obecność Jego Mości naszego władcy i Króla w naszej ojczyźnie, nie mógł niewywołać podobnych uczuć także dla Waszej Ces. Mości. —

Sejm węgierski, pragnąc nadać wyraz temu serdecznemu natchnieniu i holdowniczemu uwielbieniu dla Waszej Ces. Mości, postanowił przy sposobności tego dnia, który przypomina wysokie urodzenie Waszej Ces. Mości dla szczęścia ludów, złożyć najunizniejszej Waszej Ces. Mości swój najgłębszy hold i najgorętsze życzenia za pośrednictwem uroczystej deputacji, i nam dostało się w udziale to wielkie szczęście, że możemy w obec Waszej Ces. Mości wyrazić te najszczerze uczucia stanów i reprezentantów kraju.

Najjaśniejsza Pani! Liczne są powody, które obudzają w narodzie naszym najgłębszą cześć i serdeczne przywiązanie dla najwyższej osoby Waszej Ces. Mości; — gdyż uwielbia on w Waszej Ces. Mości ową wzniosłą istotę, która ciężkie troski rządowe swojego Pana i Króla łagodzi kłiwą miłością królewską Matkę najdostojniejszego Następcy tronu, i z uczuciem wdzięczności ową troskliwość, z jaką Wasza Ces. Mość, przyswajając sobie z niezmordowaną gorliwością nasz drogi język krajowy, raczyła tron i naród połączyć z sobą silniejszymi jeszcze węzły.

Nieograniczonym jest przeto hold naszego uwielbienia, którego też słaby wyraz racz Wasza Ces. Mość przyjąć najlaskawiej aż do chwili, kiedy stany i reprezentanci kraju, a z nami także cały kraj, będą mieli to szczęście stwierdzić świetnie w samym kraju w obec Waszej Ces. Mości wyrażone przez nas uczucia.

Ożywia nas bowiem nadzieja, że Wasza Ces. Mość, o co też najmniejszym w imieniu całej naszej ojczyzny najuniznieniem upraszać się ośmielamy, raczysz uszczęśliwić stolicę naszego kraju najwyższemi odwiedzinami swemi w towarzystwie naszego dostojnego władcy i Króla. — Z całym upragnieniem wygląda naród tego szczęśliwego dnia, który Waszą Ces. Mość ku nieopisanej radości naszej sprowadzi do naszej ojczyzny.

Niechaj niebo zachowa Waszą Ces. Mość w swojej świętej opiece, przeciąga wesołe dni Jej aż do ostatecznych granic ludzkiego wieku i uzcza swego najobfitszego błogostawieństwa Waszej Ces. Mości jako też najdostojniejszym Jej dzieciom, ażeby naród węgierski mógł jeszcze długo cieszyć się szczęśliwym życiem Waszej Ces. Mości i wołać z radością: „Niech żyje nasza dostojna Królowa!“

Przy końcu tej mowy wzniosła deputacja trzykrotny okrzyk: „Eljen!“

Najjaśniejsza Pani raczyła odpowiedzieć na tę przemowę również po węgiersku następującemi najlaskawszemi wyrazami:

„Odkąd Mnie Opatrzność za pośrednictwem Jego Mości Cesarza, Mojego ukochanego małżonka związała równie miłemi jak nierozwiązalnemi węzłami z Królestwem Węgierskiem, była pomysłność jego zawsze przedmiotem najwyższej Mojej troskliwości.

Powiekszyła się zaś jeszcze ta troskliwość dowodami wiernego przywiązania i serdecznego holdu, które niedawno w obliczu kraju dla Mojego dostojnego małżonka, — a dziś w rozrzewniających serce słowach Jego Eminencyi dla Mnie, — tak natchniony wyraz znalazły.

Przyjmie Panowie za to moje szczere, serdeczne podziękowanie i zanieście tym, którzy Was tu posłali, także aż do owej chwili moje serdeczne pozdrowienie, gdy niebo dozwoli odpowiednio życzeniu kraju stanąć pośród Was przy boku Mego dostojnego małżonka.“

Deputacja wzniosła po ukończeniu tej mowy okrzyk radości i uniesienia i wysłała potem, pożegnana najlaskawiej przez Najjaśn. Panię, z sali posłuchania. Pierwszy ochmistrz dworu Jej Mości Cesarzowej odprowadzał ją aż do drzwi drugiej antykamery, poczem deputacja pod przewodnictwem c. k. furyerów udała się napowrót do swoich powozów. Z najwyższemu rozkazu Jego c. k. Apostolskiej Mości mieli wszyscy członkowie deputacji zaszczyt być zaproszeni do cesarskiego stołu.

Peszt, 9. stycznia. (*Wiadomości z dzienników węgierskich.*) *Magyar Vilag* proponuje do załatwienia spraw spólnych delegację, które na podstawie równości mają zbierać się naprzemian w Wiedniu i Peszcie i obradować co roku.

Podług doniesienia w *Pesti Hirnök* objęło namirnatnictwo z dniem 1. stycznia zarząd dóbr fundacyjnych.

Czynności sejmów krajowych.

Na posiedzeniu sejmu *czeskiego* w dniu 8. b. m. którego początek podaliśmy wczoraj, Rieger krytykuje formę postępowania rządu w odebraniu mandatu redaktorowi *Narodn. lis.* Edw. Greger i żąda aby rozpisanie nowego wyboru zostało wstrzymane, póki rząd nie wyjaśni dostatecznie motywów odebrania mandatu. Na wniosek dep. Cizek ustanowiono komisję z 9 członków do zbadania czy rząd postąpił według prawa i z zachowaniem formalności i polecono jej zdać sprawę na najbliższem posiedzeniu. Dep. Zeithammer interpeluje rząd, względem ustanowienia w Pradze komisji egzaminacyjnej dla nauczycieli wyższych szkół realnych. Szef namiestnictwa hr. Lazansky oświadczył, że oczekuje na odpowiedź

ministerstwa stanu. Nastąpiło uznanie wyborów, i rachunki funduszu indemnizacji i fundacji za r. 1864 zostały zatwierdzone. Następnie posiedzenie we czwartek. Na porządku dziennym sprawozdania o wyborach, sprawozdanie wydziału krajowego względem zmiany ustawy wyborczej, trzecie czytanie ustawy indemnizacyjnej.

Stu członków sejmu *kroaackiego* z powodu rozszerzonej przez dzienniki pogłoski, że reprezentacja miasta i powiatu Fiume, na posiedzeniu w d. 14. z. m. wyraziła życzenie, aby Fiume było wcielone do korony węgierskiej i brało udział w sejmie węgierskim, mają wkrótce przedłożyć sejmowi krajowemu rezolucję do uchwalenia tej treści, że sejm krajowy trójjedynego królestwa uważa miasto Fiume z okręgiem jako integralną część tego królestwa, i nie dopuści aby miasto rzeczzone zajęło jakiegokolwiek stanowisko względem Węgier, różniące się od tego jakie zajmuje królestwo trójjedyne.

W sejmie *wyższu austriackim* na posiedzeniu w d. 8. b. m. wydział krajowy zdawał sprawę względem chrztu dzieci urodzonych w wyższu austriackim zakładzie położniczym. Po dłuższej debacie przyjęto wniosek wydziału następującej osnowy: Ponieważ prawo korzystania z wyższu austriackiego zakładu położniczego na podstawie równouprawnienia konstytucyjnego przysługują zarówno kobietom religii katolickiej i ewangelickiej, przeto dzieci matek ewangelickich i wtedy są przyjmowane bezpłatnie na wychowanie gdy matki dały je ochrzcić według obrządku ewangelickiego. Wydział krajowy na więc rozporządził, że żądania matek ewangelickich aby dzieci w zakładzie krajowym urodzone i na koszt funduszu krajowego bezpłatnie wzięte się mające na wychowanie, były chrzczone, według obrządku ewangelickiego, mają być uwzględnione.

Na posiedzeniu *tryestyńskiego* sejmu z 8go b. m. przyjęto wniesiony przez komisję projekt adresu *en bloc* i uchwalono, ażeby podpisany przez wszystkich członków sejmu adres doręczyli Podesta i komisya redakcyjna Namiestnikowi dla przedłożenia go u stóp tronu.

Na sejmie *siedmiogrodskim* odczytany został na dniu 8. b. m. reskrypt królewski względem uchwały tego sejmu co do unii, poczem odroczył się sejm na czas nieoznaczony.

Hiszpania.

(*Wiadomości o powstaniu.*) Dziennik paryski *La France* zamieścił korespondencję z Madrytu, według której powstanie, które wybuchło, ma mieć cechę stronnictwa progresistów, i kilka dni przed wybuchnięciem było oczekiwane. Mowa tronu a wielu nie zadowolili; znajdowano ją za mało bezbarwną. Stronnictwo ruchu, unii z Portugalią pragnące, wyrażało się w tym duchu, nawet senat okazał się opozycyjny, i trzeba było wielkiego parcia ażeby przeszkodzić, żeby wyborem bióra swego demonstracyi przeciwko rządowi nie zrobił. Wśród trudnych tych okoliczności i w oczekiwaniu przyszłych wypadków, rząd translokował do innych garnizonów kilku wyższych oficerów załogi madryckiej, o któryh h wie dziano powszechnie, iż należą do stronnictwa progresistów, co w publiczności złe zrobiło wrażenie. Naprzeciw dzienników postępywano z wielką surowością, nie jednak nie zarządzono przeciwko jenerałowi Prim, chociaż go uważano jako duszę wszystkich spisków. Demonstracye za przybyciem Króla portugalskiego i Królowej wielkie też miały znaczenie. Stronnictwo rewolucyjne uznało chwilę obecną za właściwą do działania, i jak już telegraf doniósł, powstanie wybuchło w dwóch pułkach jazdy w Ocanie i Aranuez pod dowództwem szefa szwadronu Bastos i w batalionie piechoty w Awili stojącym pod dowództwem jenerała Prim. Właściwe hasło powstańców, których ściga minister marynarki jenerał Zabala, nie jest dotąd znane.

W Madrycie ogłoszono stan oblężenia, między wojskiem w stolicy stojącym marszałek O'Donnell wielkie ma osobiste wpływy. Miasto jest spokojne, dzienniki opozycyjne są zakazane, kluby pozamykane, teatry jednak są otwarte.

Izby ogłosiły się w permanencyi a minister spraw wewnętrznych zapewnił Kortezów, iż rząd przekonany jest, że spokojność w krótko przywrócić zdoła. Członek jeden Kortezów, pan Fignerola, protestował przeciwko nazwie „wicherzycieli“, jaką minister spraw wewnętrznych powstańcom nadał.

Madrycki korespondent *Korespondencji Havas* mniema, iż położenie rządu wprawdzie jest trudne, lecz ostatnia decyzja zależy od postawy prowincyj. Korespondent ten sądzi, iż Espartero nie weźmie czynnego udziału w powstaniu, na którego czele chciałoby postawić człowieka powszechnie szanowanego i popularnego. Sądzą, że Espartero obejmie ster rządu jak będzie widział, że Królowa jest w niebezpieczeństwie. Mniemają, iż jenerał Prim znajduje w Aragonii wielu stronników. Zdaje się, że tak sobie postąpił jak O'Donnell w 1854 roku. Cofnie się do Aragonii i tam zbierze swoich stronników, później pomaszeruje w znacznej sile do Madrytu i wyda bitwę wojskom rządowym.

W ogóle *Korespondencja Havas* sądzi, że położenie rzeczy w Hiszpanii bardzo jest zatrważające. Hiszpania przebywać będzie wielką kryzys.

Patrie donosi z Madrytu pod dniem 4. stycznia, iż garnizon stolicy trzema pułkami wzmocniony został.

Jenerał Prim stać ma na czele 500 ludzi i ma przy sobie tylko jednego rotmistrza i jednego kapitana. Jenerał Pierrad, który miał udział w spisku, przytrzymany został w Valladolid w kosza-

rach, stawiono go przed sąd wojskowy. Garnizon Awili, 300 ludzi pod majorem Campos, który się zbuntował, udał się ku Zamora, gdzie garnizon wierny jednak pozostał i powstańców do miasta nie wpuścił. Jenerał Prim udał się w okolice Tarracony. Marszałek O'Donnell zwiadał w Madrycie wszystkie koszary i wojsko go dobrze przyjęło, wołając niech żyje Królowa. Izby zebrać się mają w dn. 4. stycznia; zapewniły już rząd, iż na poparcie ich liczyć może.

Telegram z Madrytu z dn. 7. stycznia donosi, że powstańcy są zniechęceni, konie ich w najgorszym są stanie. Prim znajdował się w Villarubia de los Ozos. Markiz Duero osadził Dainsiel i ciśnie Prima ku jenerałowi Zavala, który zajął Madridejos. Sądzą, że Prim rozpuści swoje wojsko i będzie się starał dostać się do granicy portugalskiej. W prowincjach panuje zupełna spokojność. Obiega wieść, że Prim pomaszerował ku Saragossie, gdzie stan oblężenia ogłoszony został. W Madrycie zupełna spokojność.

Francya.

Paryż. 8. stycznia. (*Różne wiadomości.*) *Patrie* donosi iż Cesarz w przyszłym dopiero tygodniu przyjmować będzie posta belgijskiego p. van Raet.

Tenże dziennik donosi iż rząd portugalski wydał rozkazy ażeby Hiszpanów, co przejdą zbrojnie na terytorium portugalskie, rozbroić i w Coimbrze internować.

Wybór deputowanego do Ciała prawodawczego w departamencie de l'Orne nie został jeszcze rozstrzygnięty.

Independance belge donosi z urzędowego jak pisze źródła, iż w Paryżu zawarta została konwencja względem ewakuacji Meksyku, podobna do konwencji wrześniowej. Podręczne tylko warunki jeszcze ustanowione być mają.

Kronika.

(Posiedzenie rady miejskiej) odbędzie się dziś o godzinie 6tej wieczorem w sali ratuszowej. Na porządku dziennym są: Wszytkie sprawy załatżone z ostatniego zwyczajnego posiedzenia, tudzież: 1) Prośba słowarzyszeń i zakładów dobroczynnych o subwencję w drwach opałowych. Spraw. radny p. Adamki. 2) Dostarczenie miotek i świec łojowych na rok 1865. Spraw. radny p. Prugar. 3) Nadanie opróżnionego miejsca w szkole ogrodników. Spraw. radny p. Dr. Orzechowicz. 4) Prośba Ewy Hewalskiej wdowy po grobierzu o zaopatrzenie. Spraw. radny p. Dr. Pfeiffer. 5) Prośba leśniczego Józefa Prejaski o emeryturę. Spraw. radny p. Dymet. 6) Prośba Dra. Hipolita Armatus o poruczenie opieki lekarskiej nad instytutem kale. S. Łazarza — bezpłatnie.

(Rozprawy ostateczne w lwowskim c. k. sądzie krajowym.) Dnia 8. b. m. stawiony przed sądem Jossel Izaak Kuttan v. Oberlaender kr. wiec ze Lwowa, 41 lat liczący, żonaty, izraelita, skazany został za zgwałcenie na 5 lat ciężkiego więzienia i zapowiedział rekurs (prezyd. radca sądu kra. p. Dzierżyński, oskarż. radz. sąd kraj. prok. pań. p. Danek, obrońca p. adw. kraj. Dr. Zminowski).

(Zaprzeczenie.) W dodatku do N. 293 „Gazety Narodowej“ doniesiono, że w lasach łopatynskich miano znaleźć w spruchniałym drzewie szkielet człowieka, który oprócz innych kosztowności miał przy sobie 1000 złr. w. a. Podług zasięgniętych na miejscu wiadomości jest doniesienie to, powtórzone także w kilku obcych dziennikach, zupełnie zmyślone. W całym powiecie łopatynskim nie zdarzyło się nawet nie takiego, cohy mogło nastąpić watek do podobnej bajki.

(Nieszczęsny wypadek.) Iwan Kis z Batiatycz, dnia 14. z. m. ścinając drzewo w lesie w Danilczach w powiecie Wielkie Mosty, poniósł śmierć przygnieciony upadającym drzewem.

(Pożary.) W Mieczyszczo w powiecie Brzeżańskim, dnia 25. z. m. spaliła się stodoła włościańska. Ogień miał być podłożony.

W Szczercu na przedmieściu Ostrów, dnia 27. z. m. spaliły się dwa domy włościańskie. Szkoda wynosi 273 złr. w. a. Ogień zapaściło dziecko 6 letnie bawiąc się siarnikami.

W Litiatynie w powiecie Brzeżańskim, dnia 30. z. m. spaliła się karczma dworska. Przyczyna pożaru nie jest wiadoma.

W Ozydowie w powiecie Oleskim, dnia 31. z. m. spaliła się karczma. Przyczyna pożaru nie jest wiadoma.

(Skutki znizienia opłaty od listów.) „Presse donosi, że w Wiedniu od 1. stycznia codziennie o 1000 listów więcej jak zwykle główny urząd pocztowy rozysła na prowincję.

(Statystyka kościołów rozmaitych wyznań w Rosyi.) Kościół katolicki liczy w Rosyi 7 eparchii, 1094 rz. kat. i 42 orm. kat. kościołów parafialnych, 2146 kaplic, domów modlitwy i kościołów filialnych. W roku 1863 kształciło się w katolickiej akademii duchownej 45 seminarzystów, w innych 6 seminarjach 421. W latach 1861 i 1862 otrzymało święcenie kapłańskie 246 seminarzystów. Zakonów męzkich i żeńskich było w r. 1863, etatowych 50, nieetatowych 10. Oprócz sumy 2,021,000 rubli sr. oddanej rz. kat. kolegium duchownemu do rozporządzenia, wypłacono duchownym w r. 1863 dla zapewnienia ich egzystencji 614,000 r. sr. W latach 1861 i 1862 założono 1 nową parafię, wystawiono 1 kościół i 10 kaplic, urządzono 18 kaplic domowych, 1 kościół filialny zamieniono na parafialny, na łono kościoła katolickiego przyjęto 58 protestantów, 91 izraelitów i 3 mahomedan. Kościół ewangelicko luterski składa się z 8 okręgów konsystoryalnych, w których było 593 kościołów parafialnych. Od roku 1861 wystawiono 7 nowych kościołów, umieszczono 41 pastorów, utworzono 9 nowych parafii. Na utrzymanie duchownych jest przeznaczane rocznie 65,000 r. sr. Sekciarstwo zmniejsza się i zapewne wkrótce zniknie zupełnie. Reformowani mają 23 kościoły. Od r. 1861 przeszło do ko-

ściola protestanckiego 28½ katolików i 56 izraelitów. Kościół ormiański gregoriański ma 4 eparchie na Kaukazie, 2 w innych prowincjach; 808 kościołów, 57 klasztorów, 376 księży świeckich i 86 zakonników. Na utrzymanie księży państwo wyznacza rocznie 3800 r. ar. Mahomedani mają 422 moszei, 6783 duchownych, na utrzymanie których otrzymują 8880 r. ar. Stósunki kościelne Lamaitów poddane zostały organizacji. W roku 1861 obrany i zatwierdzony został Lama Kałmuków najwyższy Baktscha Arseha Schyodahajew.

Ostatnia poczta.

Rzym, 8. stycznia. Papież mianował na dzisiejszym konsystorzu arcybiskupów kolonńskiego i poznańskiego.
 Madryt, 8. stycznia. Kongres deputowane uchwalili jednogłośnie podać adres do Królowej. Podług ostatnich wiadomości stał Prim w Urdzie w górach toledańskich, ale trudno, by zdołał wykonać się trzem kolumnom, które go ścigają. Powstańcy z Avili, którzy weszli do Portugalii, zostali tam rozbrojeni.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 10. stycznia.
 Hotel George: PP. Ditscherkusoff Paw., z Odessy. Rudziński Antoni, z Leszczyna.
 Hotel europejski: Czerkawski Jan, z Pijarszczyzny. — Ujejski Zdzisław, z Wasylkowce. — Jełowicki Marc., c. k. pułkownik, z Durajowa.
 Hotel angielski: Treter Hilary, z Laszek.
 Hotel krakowski: Sozański Wincenty, z Wolicy.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 10. stycznia.
 PP.: Hr. Lanckoroński T., do Tartakowa. — Br. Brückner Henryk, do Majnieza. — Cza kowski Jan, do Sarnik. — Hudetz Wacław, do Wiednia. — Jasiński Fr., do Zahajpola. — Miączynski Józef, do Jasieniec. — Mniszek Wład., do Kruhela. — Rosnowski Felix, do Przeworska. — Udrycki Adolf, do Wielkich mostów. — Zagórski Miecz., do Podburza.

T E A T R.

Dziś (przedst. niem.) „Mannschaft an Bord,” nowa operetka komiczna, „Der preussische Landwehrmann,” obrazek dramatyczny ze śpiewami i tańcami w 1 akcie, „Flotte Burschen,” operetka w 1 akcie.

Jutro (przedst. polskie) „Nasi najserdeczejści,” komedia w 4 aktach z francuzkiego.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 10. stycznia 1866.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza według wilgotnego	Kierunek i siła wiatru.	Stan atmosfery
7. god. zrana	318.93	- 2.6	91.7	południowy	śnieg
2 g. od. popoł.	318.53	- 0.2	85.8	"	pochmurno
10. god. wiecz.	319.38	- 3.6	88.1	połn.-zach.	śnieg

Wysokość śniegu 87.

Kurs Lwowski.

	gotówka		towarami	
	zl.	c.	zl.	c.
Dukat holenderski	4	94	5	00
Dukat cesarski	4	97	5	03
Półimperyal zł. rosyjski	8	51	8	67
Rubel srebrny rosyjski	1	61	1	64
" papierowy rosyjski	1	36	1	38
Talar pruski	1	56	1	52
Polski kurant i pięciogrózówka	—	—	—	—
Galicyj. listy zastawne w. a. za 100 zł. m. k. za 100 zł.	66	13	67	47
Galicyjskie obligacye inż. i m. zacyjne	70	16	70	71
5% Pożyczka narodowa	67	82	68	40
Akcyje gal. kol. żelaz. Karola Ludwika	66	27	66	92
	178	67	181	17

Telegrafowany kurs wiedeński.

	zlr.	kr.
5% Metaliki	62	65
5% pożyczka narodowa	66	65
Losy z 1860 roku	83	55
Akcyje banku wiedeńskiego	760	—
" kredytowego	100	80
Londyn, 10 funtów szterlingów	104	85
Srebro	103	—
Dukat pojedynczy	5	01

Kurs giełdy wiedeńskiej.

Dnia 8. stycznia

1. Dług publiczny. (Za 100 zł.)

	pien.	towar.
A. Państwa.		
W austr. wal. po 5%	59.20	59.30
zwrotny po 5%	49.7	49.50
Z pożyczki narod. z proc. od stycznia do lipca po 5%	66.50	66.70
od kwiet. do paźd. po 5%	66.50	66.70
Pożyczka w srebrze z 1864 roku zwrotna w 35 latach	71.25	71.75
Z r. 1851 ser. B. po 5%	—	—
Metaliki po 5%	62.40	62.60
Metaliki z proc. od maja do listopada po 5%	62.50	62.70
ditto. po 4½%	55.8	56.10
ditto. " 4%	49.7	50. —
ditto. " 3%	37. —	37.50
ditto. " 2½%	31. —	33. —
ditto. " 1%	12.60	12.80
Przez do wyl. z r. 1839		
o te losy	138.50	139. —
Przez. do wyl. z r. 1839		
o pnia częć losów	136. —	137. —
Przez. do wyl. z r. 1854	78.50	79. —
Przez. do wyl. z r. 1860	83.50	83.60
Przez. do wyl. z r. 1869	91.6	91.80
Pożyczka z r. 1864 (z prenią) po 100 zlr.	76.0	76.70
Resty Como po 42 lir. aust.	16. —	17. —
Wylos. obl. dawn. (z proc. od 1849)		
dlugu państ.	56. —	58. —
" 4½%	55.10	56. —
" 4%	49. —	49.50
" 3½%	43.50	44. —
" 3%	—	—
" 2½%	55. —	57. —
" 2¼%	50. —	51. —
" 2%	44. —	45. —
" 1½%	39. —	40. —
" 1%	—	—
ditto. z procent. za granicą	—	—
B. Krajów koronnych.		
Niższej Austrii	82. —	83. —
Wyz. Aust.	80.50	81.50
Salzburg	84. —	85. —
Czech	82.50	83.50
Morawii	81.50	82. —
Szlaska	87. —	88. —
Styryi	87. —	88. —
Tyrolu	—	—

	pien.	towar.
Kar., Krainy i Wyb.	84. —	88. —
Węgier	69.50	70. —
Banatu T. m.	68.50	69. —
Kroacyi i Sławonii	70. —	71. —
Galicyi	67.75	68.25
Siedmiogrodu	63.50	64.50
Bukowina	66.25	66.75
Z klauzulą wylos. w r. 1867	66.25	66.75
Banat Temesz.	65.75	66.25
Lomb. wen. pożycz. r. 1850	—	—
po 5%	—	—
Dług Tyrolu	—	—
" 4%	—	—
" 3½%	—	—
Dług Salcburga	—	—
" 3%	—	—
" 2½%	—	—
Dług Krainy	—	—
" 2%	—	—
" 1½%	—	—

2. Stan oblig. domestykaln.

Po 3% za 100 zł.	22.50	23.50
" 2½% " 100 "	18. —	19. —
" 2¼% " 100 "	16.50	18.50
" 2% " 100 "	14. —	16. —
" 1½% " 100 "	12.50	14.50

3. Akcyje. (Za sztukę.)

Banku narodowego	762. —	763. —
Inst. kred. dla handlu po 200 zł. w. a.	151.20	151.40
Niż.-austr. tow. eskont. po 500 zł.	572. —	574. —
Banku anglo-austriackiego na 200 zlr. (20 fl. ster.) z wpłatą 30%	72.25	72.75
Półn. kol. po 1000 zł. m. k.	1627. —	1629. —
Tow. kolei żel. państwa po 200 zł. m. k. czyli 500 fr.	173.30	173.50
Połud. kolei państw. lomb. wen. i central.-włoskiej kolei żel. po 200 zł. w. a. czyli 500 fr. z wpłatą 150 zł.	179. —	180. —
Kol. Ces. Elżbiety po 200 zł. mon. konw.	120.50	121.50
Kol. Kar. Lud. po 200 zł. mon. konw.	180.75	181. —
Lwowski-czerniow. kolej po 200 zł. w. a. w srebrze (20 f. s.) z wpłatą 35%	54. —	55. —
Uprzyw. czeska kolej zachodnia po 200 zł. w. a.	152.50	153. —
Połud.-połn.-niem. kolei kom. po 200 zł. m. k.	107.75	108.25
Kolei Cisy po 200 zł. m. k.	147. —	147. —
Kol. Przeszb. Tyrn. I. emis. po 200 zł. m. k.	—	—

	pien.	towar.
dtto II. emis. po 200 zł. m. k.	—	—
Kolej Budehradzka po 500 zł. m. k.	698. —	702. —
Kolej Aussig.-Ciepl. po 200 zł. m. k.	242. —	245. —
Kol. Bern. Ross. z pierwszeństwem po 200 zł. mon. konw.	—	—
Kol. Grac.-Köfl. i Tow. gór. po 200 zł. w. a.	135. —	137. —
Austr. towarz. żegl. par. po 500 zł. m. k.	441. —	443. —
Lloyda w Tryescie po 500 zł. m. k.	214. —	216. —
Tow. młyn. par. w Wied. po 500 zł. w. a.	390. —	395. —
Powz. austr. Tow. gaz. po 200 zł. w. a.	251. —	257. —
Mostu kanc. w Peszcie po 500 zł. m. k.	—	360. —

4. Listy zastawne. (za 100 zł.)

Banku narod. przeznaczone do los. po 5%	92.30	92.50
Banku (na 12 m. 5%)	—	—
narod. (przezn. do losow. w. a. (wania po 5%)	88. —	88.15
Gal. Tow. kred. w w. a. po 4%	66.50	67.50
Węgier. Towar. ziemskie po 5%	75.50	76. —

5. Obligacye z prawem pierwszeństwa.

Kolej Elżbiety po 5% za 100 zł. m. k.	97. —	97.25
detto detto w srebr. upr. za 100 zł. w. a.	78.50	79.50
Emis. z r. 1862 za 100 zł. wal. aust.	71.50	72.50
Tow. austr. kol. państwa po 500 fr.	103. —	105. —
Kol. Lomb.-wen. po 500 fr.	93.75	94.25
Kol. półn. po 100 zł. m. k.	88.50	89. —
Kol. półn. po 100 zł. w. a.	85.50	86. —
Kol. Glogn. po 100 zł. m. k.	—	—
Uprzyw. czeska kol. zach. po 300 zł. w. a. (w srebrze) za 100 zł.	84. —	85. —
Połud. półn. kolei kom. po 5% za 100 zł.	76. —	77. —
Kolej gal. Karola Ludwika po 300 zł. w. a. (w srebrze) po 5% za 100 zł.	86.50	87.50

	pien.	towar.
Tow. żeg. par. na Dun. za 100 zł. m. k.	89.50	90.50
Lloyda za 100 zł.	86.50	87.50

6. Losy. (za sztukę.)

Inst. kred. dla handlu po 100 zł. w. a.	113.70	113.90
Tow. żeg. par. na Dun. po 100 zł. m. k.	77. —	77.50
Poż. Trye. po 100 zł. m. k.	108.50	109.50
Pożycz. miasta Budy po 40 zł. w. a.	46.50	47. —
Esterhazego po 40 zł. m. k.	22. —	22.50
Salma " 40 " "	26.25	26.75
Palfiego " 40 " "	22.50	23. —
Clarego " 40 " "	23. —	23.50
St. Genois " 40 " "	23.25	23.50
Windischgrätz 20 zł. "	15.50	16. —
Waldsteina 20 " "	18.25	18.75
Keglevicha 10 " "	12. —	12.50
Fundacya szpit. Arcyksięcia Rudolfa	12. —	12.50

7. Weksle. (Na 3 miesiące.)

Amsterdam za 100 zł. hol.	83.25	88.25
Augsburg za 100 zł. w. p. n.	88.50	89.60
Berlin za 100 tal.	—	—
Wrocław za 100 tal.	—	—
Frankfurt za 100 zł. w. p. n.	88.70	88.70
Genua za 100 lir. piem.	—	—
Hamburg za 100 M. B.	78.50	78.50
Lipsk za 100 tal.	—	—
Liwurna za 100 lir. tosc.	—	—
Londyn za 10 ft. szt.	104.75	104.90
Lugdun za 100 fr.	—	—
Medyolan za 100 lir. wł.	—	—
Marsylia za 100 fr.	41.70	41.75
Paryż za 100 fr.	41.80	41.80
Praga za 100 zł. w. a.	—	—
Tryest za 100 zł. w. a.	—	—
Wenecya za 100 zł. w. a.	—	—

(31 dni po okazaniu)

Bukareszt za 100 piast. wól.	—	—
Konstantynopol za 100 piast. tur.	—	—

Kurs złota.

Dukaty ces. men.	5.03 1/2	5.04 1/2
dtto. pełnej wagi	5.03 1/2	5.04 1/2
Korona	—	—
20 frankówka	8.45	8.47
Rosyjski imperyal	8.68	8.70
Talar związkowy	1.57	1.58
Srebro	104.85	105.15
Kurs korony w c. k. kasach	13 zł. 50 c.	—